

Lovforslag nr. L 12. Fremsat den 7. oktober 1992 af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om skibes sikkerhed m.v.

§ 1

I lov om skibes sikkerhed, jfr. lovbekendtgørelse nr. 584 af 29. september 1988, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 22 indsættes som nyt kapitel 5a:

»Kapitel 5a.

Arbejdsmiljøråd og arbejdsmiljøtjenester

§ 22a. Industriministeren bemyndiges til at oprette arbejdsmiljøråd, som har til formål at fremme de ansattes sundhed og sikkerhed om bord. Arbejdsmiljørådene sammensættes med et ligeligt antal repræsentanter for arbejdstage-re om bord og arbejdsgivere for disse. Skibstilsynsrådet fastlægger proceduren for udvælgelse af medlemmer til arbejdsmiljørådene.

Stk. 2. Til varetagelse af sundheds- og sikkerhedsarbejdet for personer, der arbejder om bord, opretter arbejdsmiljørådene en arbejdsmiljøtjeneste under deres område.

Stk. 3. Industriministeren yder tilskud til konsulenttjeneste for arbejdsmiljørådene samt til arbejdsmiljøtjenesternes rejser til skibe, som befinder sig uden for Danmark.

Stk. 4. Industriministeren fastsætter regler om arbejdsmiljørådernes og arbejdsmiljøtjenesternes opbygning, opgaver, funktioner og finansiering.«

2. Efter § 23 indsættes:

»§ 23a. Industriministeren fastsætter regler om forhold, som afsenderen skal iagttage ved transport af gods til søs.«

3. § 28 affattes således:

»§ 28. Med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 1 år straffes den, der overtræder § 13, stk. 4, § 23 og §§ 24-27, samt den, der ikke efterkommer påbud i henhold til § 15 eller forbud mod sejlads efter § 16, stk. 1 eller stk. 2.

Stk. 2. Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på unge mennesker under 18 år eller fremkaldt fare herfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelse.

Stk. 3. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jfr. stk. 2, nr. 2.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde, hæfte eller fængsel i indtil 1 år. Det kan endvidere bestemmes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år under tilsvarende omstændigheder, som anført under stk. 2.

Stk. 5. Er en overtrædelse begået af et selskab, en forening, en selvejende institution, en fond eller lignende, kan der pålægges den juri-

diske person som sådan bødeansvar. Er overtrædelsen begået af staten, en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommuners styrelse, kan der pålægges staten, kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1993.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. For at styrke den arbejdsmiljømæssige indsats for søfarende og fiskere, der arbejder på danske skibe, foreslås, at industriministeren får mulighed for at oprette arbejdsmiljøråd for den maritime sektor samt arbejdsmiljøtjenester under arbejdsmiljørådene. Da arbejdsforholdene i fiskerflåden og i handelsflåden er forskellige, er det hensigten at oprette adskilte arbejdsmiljøorganisationer for hvert af erhvervene.

Spørgsmålet om oprettelsen af Fiskeriets Arbejdsmiljøråd og Søfartens Arbejdsmiljøråd samt de dertil knyttede arbejdsmiljøtjenester har været drøftet med erhvervets parter. Der er opnået enighed med handelsflådens organisationer om den organisatoriske opbygning af arbejdsmiljøråd og -tjeneste. Man har derimod endnu ikke afsluttet forhandlingerne med fiskerierhvervets organisationer.

Den strukturelle opbygning af de maritime arbejdsmiljøorganisationer er tilpasset de særlige forhold for skibe og adskiller sig fra den fra landerhvervene kendte bl.a. derved, at der bliver tale om en enstrengt, obligatorisk struktur. Alle arbejdsgivere, som beskæftiger personer om bord i henholdsvis fiskeskibe og handelsskibe i søen, skal være tilsluttet vedkommende arbejdsmiljøtjeneste. Med henblik på at sikre den bedst mulige dækning for alle arbejdstagere til søs har man alene fundet, at helt små handelsskibe under 20 BRT og visse mindre fiskeskibe bør have mulighed for at blive fritaget fra ordningen.

Reglerne gælder ikke for personer, der i forvejen er omfattet af arbejdsmiljøloven. Der henvises i den forbindelse til arbejdsmiljølovens § 3, stk. 2 og de i bestemmelsen nævnte arbejdsområder.

Arbejdsmiljørådene oprettes med det formål at fremme de ansattes sundhed og sikkerhed både fysisk og psykisk, at forebygge arbejdsmiljøskader og at skabe og udbygge grundlaget for, at skibenes sikkerhedsorganisationer sættes bedre i stand til at løse sundheds- og sikkerhedsspørgsmål om bord i skibene.

Det er hensigten, at erhvervet skal have den størst mulige indflydelse på den arbejdsmiljømæssige ind-

sats, der ydes af arbejdsmiljøråd og arbejdsmiljøtjenester. Arbejdsmiljørådene sammensættes således med en ligelig repræsentation af foreninger og organisationer for arbejdsgivere, der beskæftiger personer, der arbejder om bord på skibe i søen, samt for fiskere eller søfarende. Skibstilsynsrådet fastlægger proceduren for udvælgelse af medlemmerne til arbejdsmiljørådene.

Under hvert arbejdsmiljøråd etableres en arbejdsmiljøtjeneste, der efter retningslinier fastsat af det pågældende arbejdsmiljøråd, varetager rådgivning af reder, skibsledelse og sikkerhedsorganisation om arbejdsmiljøet til søs. Det er hensigten, at arbejdsmiljørådet skal fungere som bestyrelse for vedkommende arbejdsmiljøtjeneste.

Arbejdsmiljørådene med tilhørende arbejdsmiljøtjenester skal være arbejdsgiverfinansierede. Staten bidrager med tilskud til arbejdsmiljøkonsulenter. Disse tilskud skal være på niveau med de tilskud, der i medfør af arbejdsmiljøloven ydes til branchesikkerhedsråd. Med henblik på at sikre, at arbejdsmiljøtjenesterne får mulighed for også at udføre opgaver om bord på danske skibe, der befinder sig i udlandet, foreslås, at industriministeren herudover kan yde tilskud til rejser til sådanne skibe.

2. Efter gældende søfartslovgivning kan man alene straffe reder og skibsfører for at give forkerte oplysninger om ladningen og transporten af den.

Under moderne transportformer er afsender imidlertid normalt den nærmeste til at give de nødvendige oplysninger om ladningens art. Reder og skibsfører er i praksis nødt til at stole på de oplysninger, der følger med godset ved lastningen. Hvis der gives forkerte eller ufuldstændige oplysninger om f.eks. farligt gods, gods, der kan skifte karakteregenskaber efter lastningen og derigennem blive farligt for skibets sikkerhed, eller gods, der stiller særlige krav til emballering, har transportøren normalt ingen mulighed for at tage de nødvendige forholdsregler.

En afsender, der giver urigtige oplysninger om ladningens beskaffenhed, eller som ikke sørger for forsvarlig emballering, vil efter omstændighederne

kunne straffes i medfør af den borgerlige straffelov, f.eks. straffelovens § 252. Det har imidlertid i praksis vist sig vanskeligt at føre bevis for overtrædelse af straffeloven.

Med henblik på at fremme sikkerheden til søs findes der at være behov for at indføre regler, der fastlægger afsenders pligter i forbindelse med transport af gods til søs. Da der sker løbende justeringer af de internationalt bestemte regler om blandt andet mærkning og emballering af gods, findes det mest hensigtsmæssigt i loven at give industriministeren bemyndigelse til at fastsætte reglerne i en bekendtgørelse, som angiver hvilke regelsæt indenfor søfarten, afsender skal tage hensyn til.

3. Forslaget om forhøjelse af strafferammen i § 28, stk. 1 er en opfølgning af folketingsbeslutning nr. B 76 af 5. maj 1992. Herefter skal der, foruden straf af bøde eller hæfte, kunne idømmes straf af fængsel i op til 1 år.

Den foreslåede udvidelse bringer strafferammen i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i arbejdsmiljølovens § 82, stk. 1.

4. Ved vedtagelsen af lov nr. 373 af 20. maj 1992 om ændring af lov om arbejdsmiljø (Straffebestemmelser) skete der ved indføjelse af nye stk. 2 og 3 i arbejdsmiljølovens § 82 en yderligere stramning af strafferammen.

Ændringerne i arbejdsmiljøloven blev dels begrundet i hensynet til, at unge mennesker under 18 år har krav på en særlig beskyttelse på arbejdsmarkedet, og at der derfor bør idømmes strengere straffe til dem, der volder skade på børn og unge. Endvidere ønskede man at fjerne ethvert incitament til at overtræde lovgivningen med det formål at opnå besparelser på bekostning af lovgivningens arbejdsmiljøkrav.

Ovennævnte hensyn gør sig også gældende indenfor søfartsområdet, og en væsentlig afvigelse fra arbejdsmiljølovens regler på dette punkt kan ikke begrundes i søfartens særlige forhold. Det foreslås derfor, at der som følge af den seneste ændring af arbejdsmiljølovens straffebestemmelser sker en tilsvarende stramning i lov om skibes sikkerhed m.v.

5. Forslaget har været sendt i høring i Arbejdsministeriet, Justitsministeriet, Finansministeriet, Trafikministeriet, Danmarks Rederiforening, Rederiforeningen af 1895, Rederiforeningen for mindre skibe, Bilfærgernes Rederiforening, Danmarks Havfiskeriforening, Dansk Fiskeriforening, Hotel-, Restaurant- og Fritidserhvervenes Arbejdsgiverforening, Danmarks Skibsførerforening, Dansk Skipperforening af

1942, Dansk Styrmandsforening, Radiotelegrafistforeningen af 1917, Metal Søfart, Sømændenes Forbund i Danmark, Maskinmestrenes Forening, Fiskernes Forbund, Specialarbejderforbundet i Danmark, Restaurations- og Bryggeriarbejderforbundet, Dansk SøRestaurations Forening, Danish Shippers' Council, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Danmarks Skibsmægler Forening.

6. De årlige statslige tilskudsudgifter til konsulentassistance og rejser til de foreslåede arbejdsmiljøråd og arbejdsmiljøtjenester forventes for indeværende ikke at overstige 1/2 mio. kr. Merudgiften ved forslaget vil blive afholdt indenfor industriministerens udgiftsramme ved omprioritering indenfor Søfartstyrelsens område. I øvrigt forventes forslaget ikke at medføre administrative konsekvenser i denne anledning.

For arbejdsgiverne er de årlige udgifter til ordningerne anslået til 5 - 10 mio. kr. Det bemærkes, at statslige rederier på linie med andre rederier forudsættes at deltage i finansieringen.

Forslagene om skærpelse af straffeansvaret forventes ikke at medføre væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser, hverken for det offentlige eller for erhvervet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Ad § 22a, stk. 1

Efter stk. 1 gives industriministeren hjemmel til at oprette arbejdsmiljøråd, men arbejdsmiljørådene fastlægger selv de overordnede retningslinier inden for deres maritime område til fremme af de ansattes sundhed og sikkerhed om bord. Erhvervet får således selv en helt afgørende indflydelse på arbejdsmiljøindsatsen.

Udtrykket »arbejdsgiver« har ikke tidligere været benyttet i lov om skibes sikkerhed m.v. Udtrykket er valgt, fordi man har ønsket at omfatte alle arbejdsgivere, der beskæftiger personer, der arbejder om bord. Således er eksempelvis også en restauratør, der driver selvstændig virksomhed om bord i et passagerskib, en arbejdsgiver efter § 22a, selv om restauratøren ikke er omfattet af det traditionelle rederbegreb.

Til varetagelse af det offentliges interesser som reder inden for handelsflåden vil finansministeren udpege en af arbejdsgiverrepræsentanterne.

Ad stk. 2

I arbejdsmiljøtjenesterne skal der være ansat det nødvendige personale, således at arbejdsmiljøorga-

nisationens opgaver kan udføres tilfredsstillende. En del af opgaverne inden for disse specielle erhverv bør også kunne udføres af eksterne konsulenter.

Ad stk. 3

Industriministerens tilskud til konsulenttjeneste for arbejdsmiljørådene ydes efter samme principper som de tilskud, der i medfør af § 14, stk. 2 i arbejdsmiljøloven ydes til branchesikkerhedsrådenes konsulent aflønning.

Et for handelsflåden karakteristisk træk er, at skibene og dermed arbejdspladserne ofte befinder sig langt fra Danmark. Det er derfor vigtigt, at arbejdsmiljøtjenestens faglige personale får mulighed for at besøge skibene. For at tilskynde til arbejdspladsbesøg også på skibe, som befinder sig uden for Danmark, kan industriministeren yde tilskud til rejser til sådanne skibe.

Ad stk. 4

Bortset fra de under stk. 3 nævnte tilskudsmuligheder, skal arbejdsmiljørådenes og arbejdsmiljøtjenesternes oprettelse og virksomhed fuldt ud betales af de arbejdsgivere, som beskæftiger personer om bord i henholdsvis fiskeskibe og handelsskibe i søen. De foranstaltninger, som rådene og tjenesterne iværksætter, må ikke medføre udgifter for de ansatte om bord på skibene. Den økonomiske ramme for driften af arbejdsmiljøorganisationerne skal være på niveau med tilsvarende ordninger for de landbaserede erhverv.

Til nr. 2

Ad § 23a

Afsender er den, som træffer aftale med transportøren om transport af gods m.v. til søs og således er transportørens kontraktspart. Den person, der alene afleverer godset til forsendelse, kan imidlertid ikke gøres ansvarlig for godsets mangelfulde emballering eller for at der er givet mangelfulde oplysninger om godsets beskaffenhed.

Bestemmelsen giver industriministeren bemyndigelse til at indføre strafsanktionerede regler om afsenders forpligtelser i forbindelse med transport af gods til søs. Det er hensigten, at reglerne blandt andet skal fastsætte rammerne for den oplysningspligt, der påhviler en afsender.

Til nr. 3.

Ad § 28, stk. 1

Rederen har i dag et selvstændigt ansvar efter § 23 i lov om skibes sikkerhed, idet han blandt andet skal sikre, at skibsføreren har mulighed for at opfylde de forpligtelser, der efter loven påhviler ham.

Straffelovens almindelige bestemmelser om medvirken finder også anvendelse i forbindelse med overtrædelse af lov om skibes sikkerhed. Såfremt overtrædelsen falder ind under straffelovens bestemmelser, kan der blive tale om fængselsstraf for rederen. Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab og § 249 om uagtsom legemsskade kan f.eks. tænkes anvendt i tilfælde, hvor der som følge af manglende sikkerhed sker dødsfald eller personskade.

Endvidere kan rederen under visse særlige omstændigheder frakendes retten til fortsat at drive rederivirksomhed eller at udøve denne under visse former, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, jfr. straffelovens § 79, stk. 2.

Den foreslåede skærpelse er en opfølgning af folketingsbeslutning nr. B 76 af 5. maj 1992 om ansvar for redere af færger, handelsskibe og fiskerfartøjer. Med henblik på at skærpe straffen for overtrædelser af arbejdsmiljø- og sikkerhedsbestemmelser foreslås, at den nuværende strafferamme på bøde eller hæfte generelt hæves, således at der er mulighed for at idømme fængsel i indtil 1 år, jfr. forslaget § 28, stk. 1.

Den foreslåede forhøjelse af strafferammen omfatter alle, der overtræder loven, herunder også rederen og skibsføreren. Dog er § 23a ikke strafsanktioneret.

Ad § 28, stk. 2 og stk. 3

Forslaget bringer strafferammen i overensstemmelse med arbejdsmiljøloven. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Ad § 28, stk. 4

Bestemmelsen om, at der i forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan fastsættes straf, er flyttet fra stk. 1, 2. punktum, til et nyt stk. 4.

Ad § 28, stk. 5

I stk. 5 foreslås indsat en bestemmelse om, at tillige juridiske personer samt stat, kommuner og kommunale fællesskaber kan pålægges bødeansvar. Begrundelsen herfor er, at danske skibe oftest ejes af juridiske personer eller i visse tilfælde af kommuner eller staten, hvorfor rederansvaret påhviler disse.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. Efter § 22 indsættes som nyt kapitel 5a:

»Kapitel 5a.

Arbejds miljøråd og arbejds miljøtjenester

§ 22a. Industriministeren bemyndiges til at oprette arbejds miljøråd, som har til formål at fremme de ansattes sundhed og sikkerhed om bord. Arbejds miljørådene sammensættes med et ligeligt antal repræsentanter for arbejdstage-re om bord og arbejdsgivere for disse. Skibstil-synsrådet fastlægger proceduren for udvælgel-se af medlemmer til arbejds miljørådene.

Stk. 2. Til varetagelse af sundheds- og sik-kerhedsarbejdet for personer, der arbejder om bord, opretter arbejds miljørådene en arbejds-miljøtjeneste under deres område.

Stk. 3. Industriministeren yder tilskud til konsulenttjeneste for arbejds miljørådene samt til arbejds miljøtjenesternes rejser til skibe, som befinder sig uden for Danmark.

Stk. 4. Industriministeren fastsætter regler om arbejds miljørådenes og arbejds miljøtjene-sternes opbygning, opgaver, funktioner og fi-nansiering.«

2. Efter § 23 indsættes:

»§ 23a. Industriministeren fastsætter regler om forhold, som afsenderen skal iagttage ved transport af gods til søs.«

3. § 28 affattes således:

»§ 28. Med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 1 år straffes den, der overtræder § 13, stk. 4, § 23 og §§ 24-27, samt den, der ikke efterkommer påbud i henhold til § 15 eller forbud mod sej-lads efter § 16, stk. 1 eller stk. 2.

Stk. 2. Straffen kan stige til hæfte eller fæng-sel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået

forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på unge mennesker under 18 år eller fremkaldt fare herfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herun-der ved besparelse.

Stk. 3. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillægsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jfr. stk. 2, nr. 2.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde, hæfte eller fængsel i indtil 1 år. Det kan endvidere bestemmes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år under tilsvarende omstæn-digheder, som anført under stk. 2.

Stk. 5. Er en overtrædelse begået af et sel-skab, en forening, en selvejende institution, en fond eller lignende, kan der pålægges den juri-diske person som sådan bødeansvar. Er over-trædelsen begået af staten, en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kom-muners styrelse, kan der pålægges staten, kom-munen eller det kommunale fællesskab bøde-ansvar.«

§ 28. Med bøde eller hæfte straffes den, der overtræder § 13, stk. 4, og §§ 23-27, samt den, der ikke efterkommer et påbud udstedt i henhold til § 15 eller et forbud mod sejlads i med-før af § 16, stk. 1 eller stk. 2. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde eller hæfte for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 2. Er overtrædelsen begået af et aktie-selskab, anpartsselskab, andelsselskab eller lignende, kan bødeansvar pålægges virksom-heden som sådan.